

a mint ezt a Nemz. Múzeum könyvtárára nézve folyóiratunk jelen számában más helyen kimutatjuk. A Könyvtári Szemle igen szép hatást érhet el, ha a könyvpiacz nevezetesebb ujdonságai mellett kisebb cikkekben ismertetni fogja a hazai és külföldi érdekesebb könyvtári és bibliografiai mozgalmakat és eseményeket s ez által szélesebb körök érdeklődését kelti fel ebben az irányban. Az első 6 számot *Sebestyén Ede* szerkesztette, a 7-ik számtól kezdve *Irmei Ferencz* a szerkesztő. Ebben elismerő ismertetés olvasható Varju Elemérnek a gyulafejevári könyvtárról írt művéről, továbbá közlemények vannak a fővárosi könyvtárról, Delisle Leopold jubileumáról s egyebekről. Irmei, a lelkes bibliofil, a magyar bibliofilek találkozó helyévé tehetné a kis lapot, melynek emelése végett mint halljuk kiadója nem vonakodnék fokozottabb anyagi áldozatoktól sem. e.

Sammlung bibliothekwissenschaftlicher Arbeiten. Herausgegeben von *Karl Dziatzko*. Heft 11—15. Lipsce, 1898—1902.

E nagybecsű vállalatnak jelentőségét már hangsúlyoztuk a Magyar Könyvszemleiben, midőn az első kilencz füzet tartalmát ismertettük. (M. Könyvszemle 1897. évf. 210. l.) Az azóta megjelent újabb füzetek révén a vállalatról általánosságban csak ismételhetjük akkori, feltétlenül elismerő nyilatkozatainkat. Kiváló dolgozatok gazdag gyűjteményével állunk szemben, a melyekről tudomással kell bírni mindenkinek, a ki könyvtári vagy könyvtárszeti kérdésekkel foglalkozik. A nagy anyag beható ismertetéséről természetesen le kell mondanunk, azonban jelezni fogjuk az egyes kérdéseket, a melyekkel a kiváló szakemberek tollából eredő dolgozatok foglalkoznak.

A hat új füzet közül a XII-ik önálló monografia. *Kemcke* Johannes tollából, *Patricius Junius*nak (Patrick Young), I. Jakab és I. Károly angol királyok könyvtárnokának életrajzát foglalja magában, melynek kiegészítéseül a jeles férfinak korának kiváló tudósaival folytatott érdekes levelezése is közölve van. A többi füzetek, u. m. a X., XI., XIII., XIV. és XV-ik »Beiträge für Kenntniss des Schrift-, Buch- und Bibliothekswesens« alcímet viselik s mindenik több kisebb-nagyobb dolgozatot foglal magában. A X. füzetben *Schnorrenberg* Jakab Augustinus »De arte praedicandi« című munkájának két XV. századbeli kiadásáról ír nyomdászattörténeti szempontból. *Dziatzko* az angolországi könyvnyomtatás megalapítójának *William Caxton*nak életrajzát közli mélyreható tanulmányok alapján. *Eichler* Ferdinand az akadémiái vitatkozások szerzőségének bonyolult kérdését veszi rendszeres vizsgálat alá, részletesen ismertette a különböző egyetemeken különböző időkben szokásban volt eljárásokat. A következő dolgozat ismét *Dziatzkotól* ered s a pergamoni ó-kori könyvtár helyiségéről szól, nagy eruditioval varázsolvá olvasóit egy

régi világ könyvtári életébe. *Brambach* W. a pápai könyvtárról közöl egy kisebb történeti ismertetést. *Joachim* Joh. tollából a brüsszeli bibliografiai mozgalomról olvasható kedvezőtlen kritika. *Spirgatis* M. Molière műveinek korai nürnbergi fordításairól s kiadójukról ír tanulmányt, s a füzetet befejezi *Dziatzko* terjedelmesebb dolgozata az ősnymtatványok katalogizálásáról. — A XI. füzet egyik nagyobb és igen fontos közleménye szintén az ő szorgalmas tollából ered s az egyetemes nagy könyvtári katalogizálás nevezetes problémájával foglalkozik a nála megszo-
kott mély tudományossággal és gyakorlati érzékkel. Beható fejtegetések után a legközelebbi feladatokat a következőkben jelöli meg: Szükséges: 1. az egyes országok könyvanyagának (nemzeti irodalom) katalogizálása lehetőleg egységes rendszerben s a címek összegyűjtése az országok központjában. Ez első sorban a könyvtárak feladata. 2. Lehetőleg teljes és az újságcikkeket is magában foglaló bibliográfiája az egyes tudományoknak az egyes országokban bizonyos meghatározott évtől kezdve. Az anyag nemzetközi alapon volna rendezendő. Ez első sorban tudományos társulatoknak, egyes kiadóknak és tudósoknak közös munkája volna könyvtári szakerők igénybe vételével. 3. Az irodalom egységes nemzetközi rendszerének kidolgozása s a csoportok és szakok megjelölésének megállapítása a könyvtárak és az egyes tudományok szakembereinek közreműködésével. 4. A jelzett nemzeti általános katalogusok és az egységes irodalmi rendszer alapján azután gondolni lehet az egyetemes bibliográfia kidolgozására is. Ez azonban tudományos társulatoknak, a könyvkereskedelemnek vagy magán szövetkezeteknek inicziatívájára volna bízandó. A könyvtárakra nézve első sorban a nemzeti katalogusok megteremtése a főfeladat. *Dziatzko* programja, a mennyire világos, ép oly gyakorlati is. Csakis ilyen módon lehetne remélni, hogy a mostani nagy arányú, de tagadhatatlanul minden egységes koncepczió nélkül szükkölködő bibliográfiai tevékenység a szükséges eredményekre vezethetne. Meg vagyunk győződve, hogy a sok bibliografiai konferenciázás meddőségének egyik oka épen az, hogy az alapvonalaiban oly egyszerű, habár nagy dimenzióju kérdést ok nélkül komplikálják fölösleges dolgokkal. Még öt becses dolgozatot tartalmaz ez a füzet, u. m. az *Eichler* említett tanulmányának befejező részét, *Falckenheimer* Vilmosét a 1585. évre szóló douai-i egy lapos naptárról, *Pietschmann* Richard egy régebbi tanulmányának második részét az egyiptomiaknál írásszerű használt fáról és papírról, *Wolsdorf* Vilmosét a fényképészet szerepéről a könyvészetben és a *Schwenke* Pálét a XV. és XVI. századbeli német könyvkötésekről. — A XIII. füzetben három közlemény szól a könyvtárak tűzkár elleni biztosításáról, u. m. a *Schmidt* Adolfé, a ki a nevezetes kérdést minden oldalról megvilágítja, a

Markgraf Hermanné az előbbi kiegészítő adatokkal s a *Lecke* Johanné, a mely az 1871-től 1900-ig előfordult nevezetesebb könyvtári tüzeknek fájdalom elég terjedelmes felsorolását tartalmazza. *Conrad* Gusztav, *Schwenke*, a németországi könyvnyomtatás korai történetéhez szolgáltatnak adatokat, hasonlóképen *Garloch* Georg is, a ki a kölni képes biblia régi kiadásairól és nyomtatójáról közöl behatóbb tanulmányt. *Schreiber* W. L. egy a XVI. század elejéről való fametszetről (»Hütet Euch vor den Katzen«) ír. Még *Focke* G. dolgozata olvasható a füzetben a könyvtári szisztematikus katalogizálásról. — A XIV. füzet *Dziatzkotól* három dolgozatot is tartalmaz, melyek közül kettő a köteles példányok kérdésével, egy pedig ismételten az ősnymtatványok katalogizálásának módszerével és tervezetével foglalkozik. *Bresciano* G. olasz nyelvű dolgozata három XV. századbeli nápolyi könyvnyomtatóról szól. *Spirgatis* M. Németország XVII. századbeli irodalmi termelését vizsgálja a lipcsei vásári katalógusok nyomán. A befejező dolgozat pedig *Joachim* J. tollából egy 1454-ből eredő nyomtatványról szól, mely a kereszténységet a törökök elleni védekezésre hívja fel. — A XV. füzetben *Dziatzkotól* ismét két közlemény olvasható, melyek közül egyikben a kötött könyvekre tervezett vámtarifa ellen foglal állást, míg a másikban a 42 soros biblia szedésével és nyomásával foglalkozik, bírálva *Schwenkének* a *Festschrift zur Gutenbergfeier*-ben »*Untersuchungen zur Geschichte des ersten Buchdrucks*« cím alatt megjelent dolgozatát. A füzet egyik érdekessége *Haebler* Konrad dolgozata a spanyolországi modern könyvészeti és könyvtári viszonyokról. A szerző hosszasan tanulmányozta tárgyát s eleven rajza igen tanulságosan mutatja be a kedvezőknek épen nem mondható állapotokat. *Leonhard* Hans azt a kérdést fejtegeti, hogy a könyvkereskedők, nyomdászok és könyvkötők mennyiben tartoztak az egyetemek bírói hatásköre alá Németországban 1550—1730. *Falckenheiner* Wilhelm a nyomtatásban megjelent egyetemi anyakönyvek bibliográfiájáról kezd nagyobb dolgozatot. Még egy dolgozat van a füzetben *Spirgatis* M. tollából az angol irodalom szerepléséről a frankfurti könyvvásárokon 1561—1620.

A közleményeknek ez a sommás felsorolása is mutatja *Dziatzko* vállalatának fontosságát a könyvre és könyvtárakra vonatkozó tanulmányok szempontjából. Minden egyes dolgozat pedig bizonyosága annak a komoly tudományosságnak és szorgalomnak, melyet Németországban a bibliografia szakszerű művelése körül kifejtének.

e. l.